

**Dit examen bestaat uit 32 vragen.
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel
punten met een goed antwoord behaald kunnen
worden.
Voor de vragen 20, 21 en 22 is een bijlage
toegevoegd.**

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

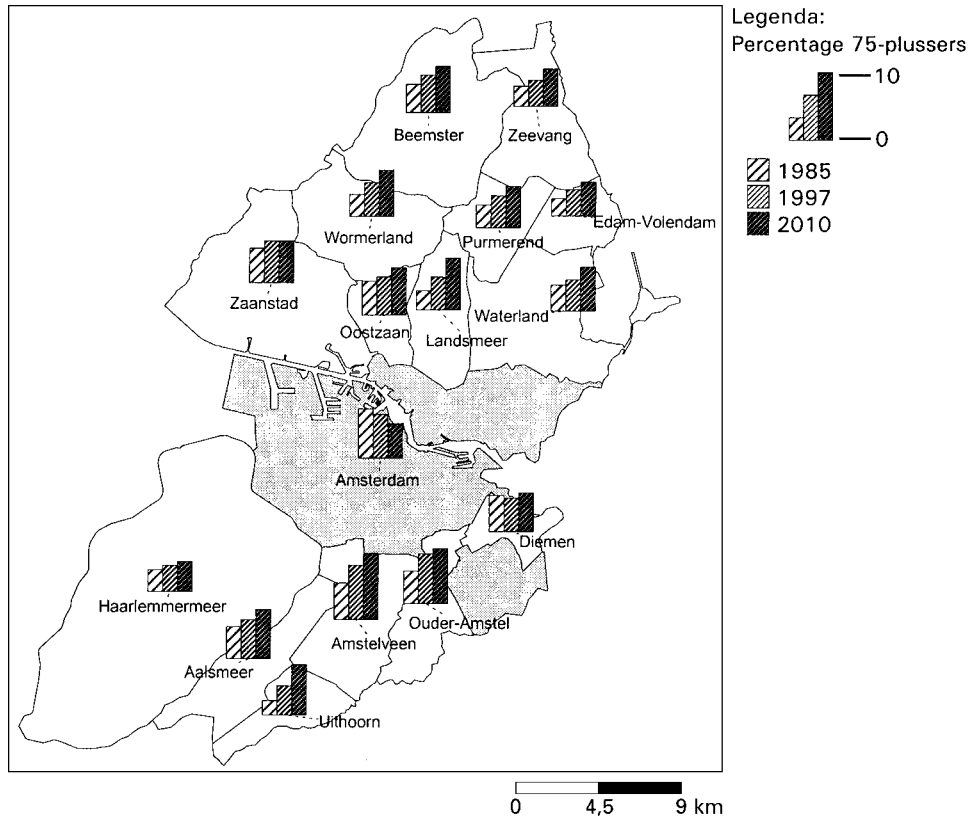
Bij elke vraag is aangegeven welke bron(nen) en atlaskaart(en) nodig zijn voor de beantwoording.
Soms is bij een vraag geen kaartnummer genoemd. Het opzoeken van de juiste kaart is dan onderdeel van de vraag.

Migratie en Vervoer

De vragen 1 tot en met 6 gaan over actuele migratiestromen.

bron 1

Het percentage 75-plussers in 1985, 1997 en 2010 in de gemeenten van het stadsgewest Amsterdam

bron: Fokkema, T. en H. van Solingen, *Grote Steden, minder grijs*, in: *Demos*, 1998, nummer 5

Gebruik bron 1 bij de vragen 1, 2 en 3.

Bij deze vragen vergelijk je gebieden en verschijnselen met elkaar en leg je relaties tussen deze gebieden en verschijnselen.

Bron 1 laat voor de periode 1985-2010 een tegengestelde ontwikkeling zien tussen de centrale stad en de suburbane gemeenten van het stadsgewest Amsterdam.

2p 1 Welke tegengestelde ontwikkeling wordt bedoeld?

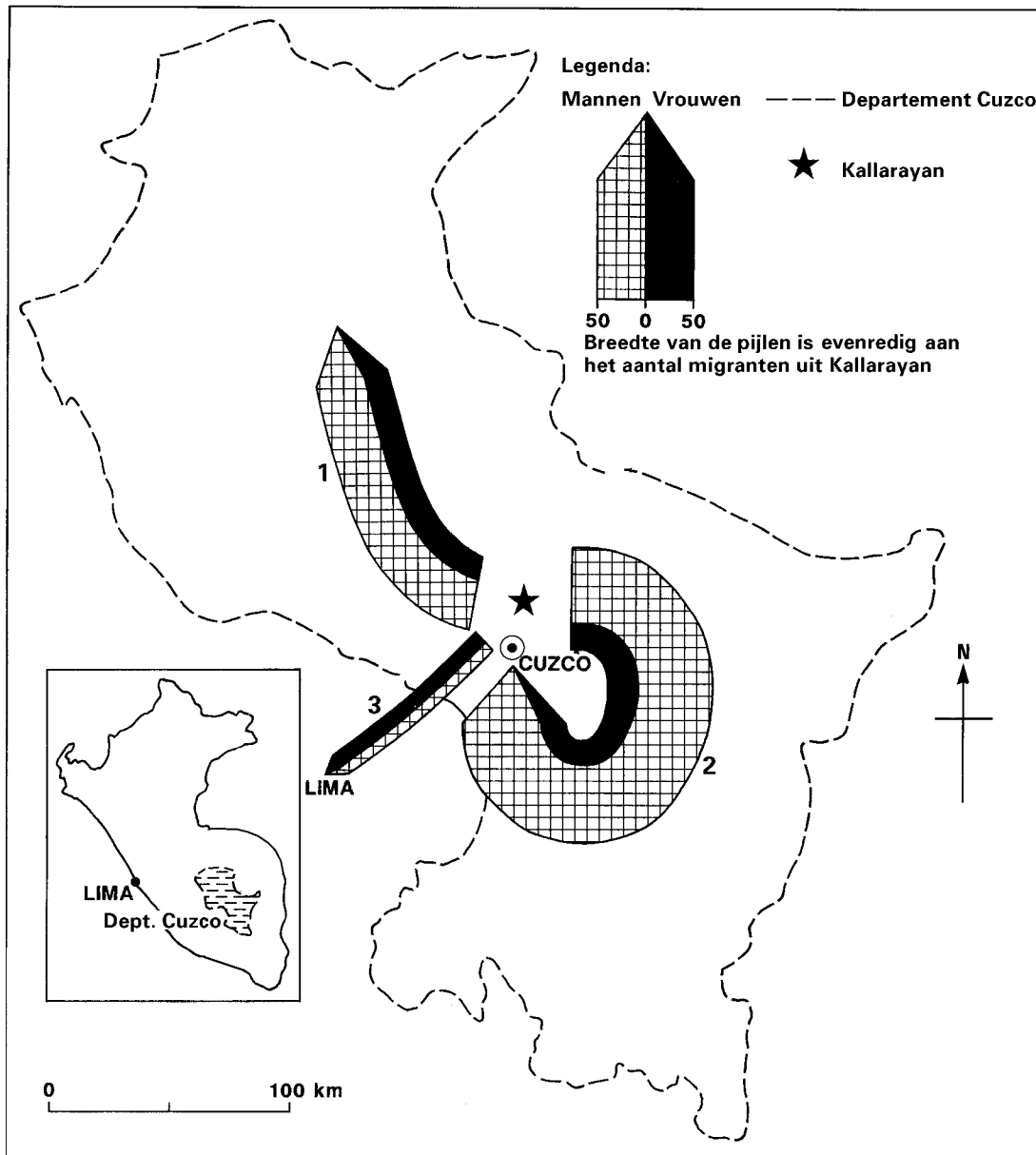
De buitenlandse migranten zijn voor een deel verantwoordelijk voor het verschil in ontwikkeling van het percentage 75-plussers tussen Amsterdam en de omliggende gemeenten in de periode 1985-2010.

4p 2 Geef twee demografische kenmerken van die buitenlandse migranten in het stadsgewest Amsterdam, die van invloed zijn op het verschil in ontwikkeling van het percentage 75-plussers in de genoemde periode.

De suburbanisatie in de jaren zestig en zeventig is voor een deel verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het percentage 75-plussers in bijna alle omliggende gemeenten van Amsterdam in de periode 1997-2010.

2p 3 Leg uit waarom de vroegere suburbanisatie de ontwikkeling van het percentage 75-plussers tussen 1997 en 2010 in de omliggende gemeenten van Amsterdam mede zal bepalen.

Vertrek uit Kallarayan in een gemiddeld jaar in de periode 1980-1990

vrij naar: Radcliffe, S., *Local migration in southern Peru*, in: Unwin, T., *Atlas of world development*, Chichester, 1994

Gebruik bron 2 en de atlaskaarten 149 en 151 bij de vragen 4 tot en met 6.

Bij deze vragen leg je relaties tussen gebieden.

Kallarayan (aangegeven met een ster op de kaart van bron 2) is een boerendorp gelegen in het departement Cuzco in Peru. De migratiestroom, aangegeven met het cijfer 1, vanuit Kallarayan betreft vooral migranten die landbouwwerkzaamheden verrichten.

2p 4 Om welk type arbeidsmigratie gaat het hier?

Het verschil tussen de omvang van de migratie van mannen en vrouwen is groot binnen het departement Cuzco.

2p 5 Geef hiervoor de verklaring.

Veel regeringen in ontwikkelingslanden worden geconfronteerd met grote problemen. Een van die problemen is de ongewenste migratie.

2p 6 Geef een reden waarom de regering van Peru juist migratiestromen als nummer 3 het meest ongewenst vindt.

bron 3

Het Duitse immigratiebeleid belast de toekomst

Van onze verslaggever
André Roelofs
BONN

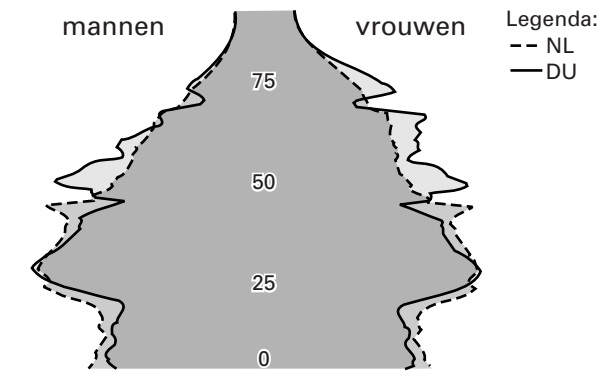
(...)
Sinds het begin van de jaren '50 arriveerden in de Bondsrepubliek niet minder dan dertig miljoen mensen. In de deelstaten van de oude Bondsrepubliek is een op de drie inwoners 'nieuwkomer'. Tegenover de dertig miljoen die kwamen,

stonden ook mensen die vertrokken, rond 21 miljoen zelfs. En afgelopen jaar vertrokken er voor het eerst méér mensen dan er kwamen. Oorzaken: het aantal asielzoekers is door de maatregelen van de afgelopen jaren sterk gedaald. Een groot aantal Bosnische vluchtelingen keerde naar huis. Hiermee komt een nieuw aspect in de schijnwerper: op den duur kan Duitsland niet zonder een flinke immigratie.

vrij naar: Roelofs, A., *Het Duitse immigratiebeleid belast de toekomst*, artikel in de *Volkskrant*, november 1998 (datum onbekend)

bron 4

Leeftijdsdiagrammen van Duitsland en Nederland

vrij naar: Eurostat Jaarboek 1995, Luxemburg, 1995

Gebruik de bronnen 3 en 4 bij de vragen 7 en 8.

Het Duitse immigratiebeleid is volgens bron 3 op den duur niet goed voor Duitsland. De Duitse regering zou juist bepaalde migranten moeten stimuleren om zich in Duitsland te vestigen.

2p **7** Waarom kan Duitsland op den duur niet zonder een flinke immigratie?

Gebruik ook de atlaskaarten 71A en B bij vraag 8.

Volgens bron 3 kan Duitsland op den duur niet zonder een flinke immigratie.

2p **8** Beredeneer waarom dit voor Nederland in een latere periode aan de orde is.

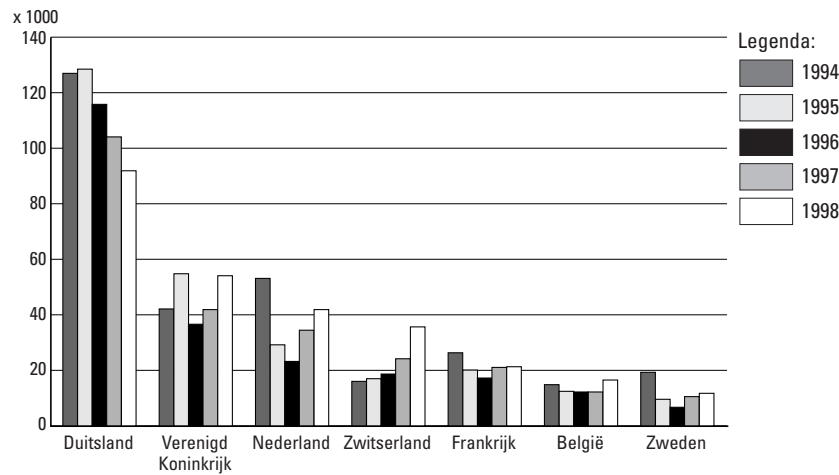
bron 5

Asielzoekers ongelijk verdeeld, Europese aanpak lijkt noodzakelijk

De media stonden de afgelopen weken bol van berichten over asielzoekers in Nederland. Het ene na het andere cijfer vloog daarbij over tafel. Soms krijgt men zelfs de indruk dat Nederland de asiellasten van heel Europa moet dragen. Dat is uiteraard niet het geval, maar die lasten blijken wel ongelijk verdeeld. De tijd is rijp voor Europees beleid.

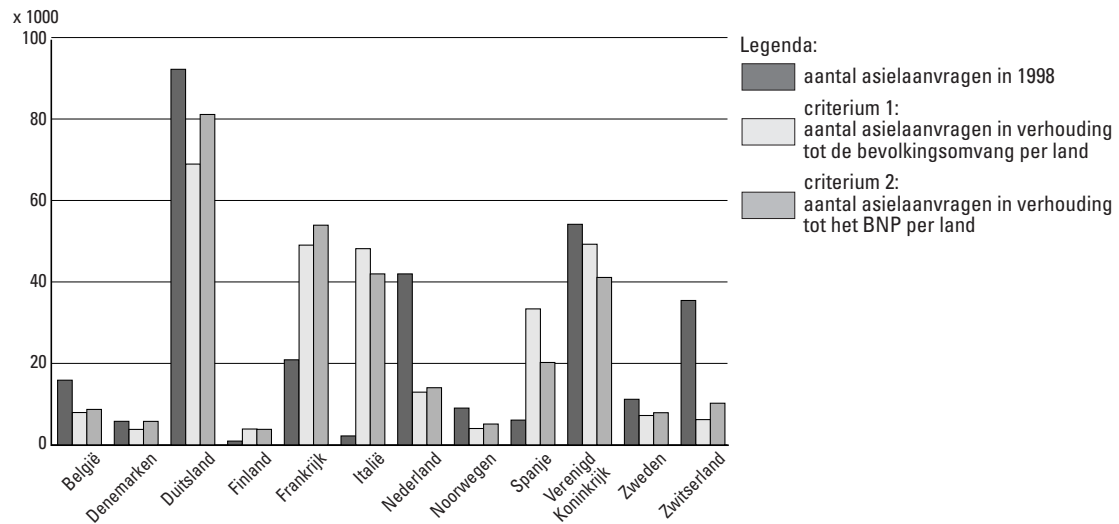
bron: Demos, 1999, nr. 9

Asielaanvragen in enkele West-Europese landen, 1994-1998

bron: Demos, 1999, nr. 9

Aantal feitelijke asielaanvragen en het aantal dat het volgens bepaalde criteria zou moeten zijn, 1998

bron: Demos, 1999, nr. 9

Gebruik de bronnen 5, 6 en 7 bij de vragen 9 en 10.

Bij deze vragen vergelijk je gebieden met elkaar.

In bron 5 wordt gesteld dat de tijd rijp is voor een Europees beleid. In Europees verband zouden afspraken gemaakt moeten worden om te komen tot een minder ongelijke verdeling van de asielzoekers over de verschillende Europese landen. Er moeten dan criteria (normen) komen op basis waarvan de asielzoekers verdeeld worden. In (de legenda van) bron 7 zijn twee van zulke criteria weergegeven.

2p **9** Beargumenteer waarom criterium 1 geschikt is om de asielzoekers beter over Europa te verdelen dan in 1998 het geval was.

2p **10** Beargumenteer waarom criterium 2 geschikt is om de asielzoekers beter over Europa te verdelen dan in 1998 het geval was.

bron 8

Verkochte vervoermiddelen (× 1000) in de periode 1995-1997

	1995	1996	1997
Verkochte nieuwe voertuigen			
Personenauto's	446,4	473,5	478,3
Bestelauto's	51,3	67,9	81,6
Vrachtauto's	6,1	7,7	7,1
Trekkers	6,8	7,4	7,0
Speciale voertuigen	0,3	0,3	0,3
Autobussen	0,6	0,6	0,4
Motorfietsen	17,6	16,9	16,2
Verkochte tweedehands voertuigen			
Personenauto's	1744,5	1653,7	1677,8
Bestelauto's	115,2	110,4	118,7
Vrachtauto's	12,4	10,5	11,0
Trekkers	6,2	6,6	7,5
Speciale voertuigen	5,9	4,8	5,7
Autobussen	2,9	2,5	2,0
Motorfietsen	96,3	83,1	79,2
Prijzen personenauto's			
Prijsindex nieuwe auto's	100	98	98

bron: Kerncijfers Verkeer en Vervoer, 1998

Gebruik bron 8 bij vraag 11.

Bron 8 geeft een onvolledig beeld van de toenemende mobiliteit in Nederland.

- 4p **11** Noem twee gegevens waarover je ook moet beschikken om een beter beeld te krijgen van de toegenomen mobiliteit in Nederland.

In de Volkskrant van 5 december 1997 stond een bericht met de kop: „KLM Cargo per spoor naar Milaan”. Uit het bericht blijkt dat de KLM op dat moment al goederen per vrachtauto vervoerde naar diverse Europese steden. De KLM wil ook een deel van haar luchtvracht naar Milaan per spoor gaan vervoeren.

- 2p **12** Geef een geografisch argument voor de keuze van de KLM om goederen per spoor naar Europese metropolen te vervoeren, in plaats van per vrachtauto.

Gebruik de atlaskaarten 32 en 33 bij de vragen 13 en 14.

De Betuwelijn is in veler ogen hard nodig om de voortgaande groei in de transportsector te kunnen opvangen. Dichtbij de Duitse grens zal in de komende jaren een Multimodaal Transportcentrum verrijzen, inclusief een bedrijventerrein voor 'value added logistics' (met 'value added logistics' wordt onder andere bedoeld: het uit- en inpakken van goederen en/of deze goederen een kleine bewerking laten ondergaan).

Men heeft Valburg gekozen voor de locatie van dit centrum (kaart 33-E5).

- 2p **13** Noem – naast de ligging aan de Betuwelijn en de beschikbare ruimte – twee andere vestigingsplaatsfactoren die te maken hebben met de verkeersinfrastructuur die bij deze locatie een rol spelen.

- 2p **14** Waarom wordt er juist bij zo'n Multimodaal Transportcentrum een bedrijventerrein met 'value added logistics' gebouwd?

In de organisatie van het productieproces van internationale bedrijven vindt een bepaalde ontwikkeling plaats. Daardoor zijn veel meer transportbewegingen nodig, waarvan ook Schiphol profiteert.

4p 15 □

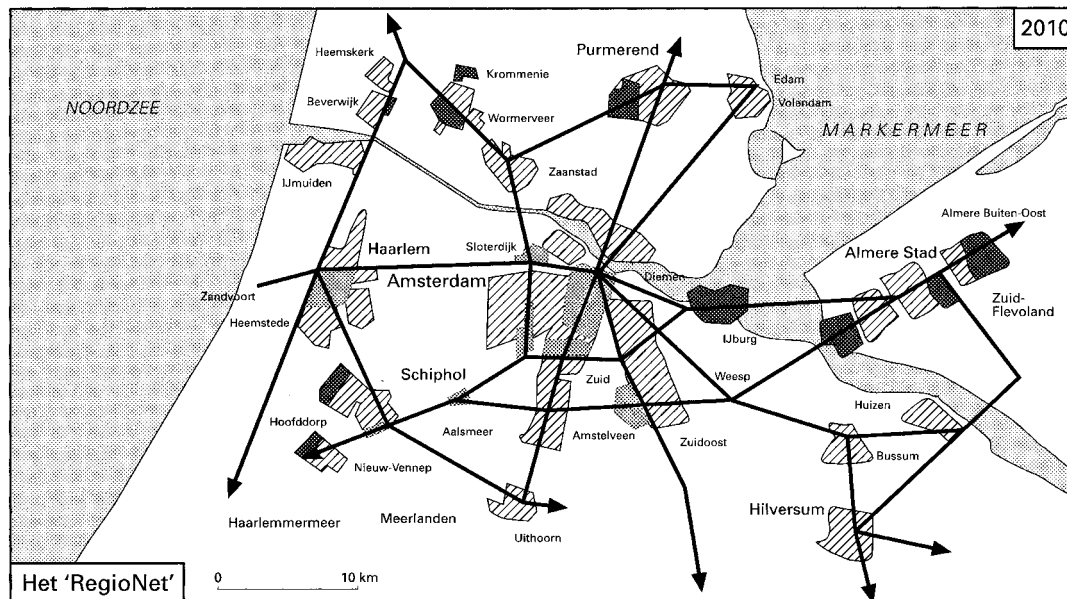
A: Welke ontwikkeling in de organisatie van het productieproces wordt bedoeld?

B: Verklaar waarom deze ontwikkeling voor een grotere hoeveelheid luchtvracht zorgt.

Laat in je verklaring een eventueel grotere productie buiten beschouwing.

bron 9

Het 'RegioNet'

Legenda:

- woongebied met meer dan 25.000 inwoners
- werkgebied met meer dan 20.000 arbeidsplaatsen
- VINEX - lokatie

bron: IDG-bulletin, 1997-1998

Gebruik bron 9 bij vraag 16.

Bij deze vraag wissel je van analyseniveau.

Onder de naam RegioNet worden plannen ontwikkeld voor een samenhangend netwerk van openbaar vervoer in de Noordvleugel van de Randstad. Het netwerk is weliswaar bedoeld voor passagiersvervoer, maar kan toch de positie van Nederland als distributieland versterken.

3p 16 □

Leg uit op welke wijze RegioNet die positie kan versterken.

Gebruik de atlas en de Basisstatistiek bij vraag 17.

Bij deze vraag vergelijk je verschijnselen en gebieden met elkaar.

Voor de positie van vierde mainport (na Londen, Parijs en Frankfurt) voor luchtverkeer in Europa is een aantal kandidaten, onder andere Brussel, Madrid, Rome en Schiphol. Eén van de factoren die voor een luchtvaartmainport van groot belang kan zijn, is het aantal passagiers op binnenlandse vluchten.

- 6p **17** Onderzoek met de atlas en de pagina's 'Europa algemeen/bevolking/economie' en 'Europa economie/werken/levensomstandigheden' van de Basisstatistiek, welke van de vier genoemde luchthavens de meeste kans heeft op een groot aantal binnenlandse vluchten.

Je doet het onderzoek in twee stappen.

Bij stap 1 gebruik je de criteria 1 en 2 van onderstaand schema en vul je de waarden die je in de Basisstatistiek gevonden hebt in dit schema in.

Nu laat je twee luchthavens vallen en ga je door met de twee die overblijven.

A: Schrijf de overgebleven luchthavens op je antwoordblad.

Bij stap 2 moet je zelf de criteria 3 en 4 vinden. Criterium 3 haal je uit kaart 60 en criterium 4 uit de Basisstatistiek pagina 'Europa economie/werken/ levensomstandigheden'.

Vul de gevonden criteria ook in het schema in.

B: Beargumenteer je keuze van elk van beide criteria.

Nu weet je welke van de twee overgebleven luchthavens de meeste kans heeft op een groot aantal binnenlandse vluchten.

	criterium 1	criterium 2	criterium 3	criterium 4
	Aantal inwoners van het land	Oppervlakte van het land in km ²
Brussel				
Madrid				
Rome				
Schiphol				

Politiek en Ruimte

De vragen 18 tot en met 24 gaan over Ruimtelijk gedrag en politiek-ruimtelijke organisatie.

bron 10

Visies op de gemeente als regio

A	Een gemeente is een natuurlijke regio, dat wil zeggen een gebied waarvan de delen in fysieke gesteldheid met elkaar overeenkomen, omdat ze bijvoorbeeld een landschappelijke eenheid vormen.
B	Een gemeente is een functionele regio, dat wil zeggen een gebied waarvan de delen onderling op elkaar zijn aangewezen, omdat ze een groot aantal functionele relaties onderhouden.
C	Een gemeente is een nodale regio, dat wil zeggen een gebied dat bestaat uit een centrum en het verzorgingsgebied dat daar bij hoort.
D	Een gemeente is een perceptuele regio, dat wil zeggen een gebied waarvan de bewoners vinden dat het één geheel vormt, één geheel waar zij volgens hun beleving bij horen.

Gebruik bron 10 en de atlaskaart 55E bij de vragen 18 en 19.

Bij deze vragen vergelijk je verschijnselen met elkaar.

De gemeente Nijmegen heeft enkele gemeenten ten noorden van de Waalsprong geannexeerd om er een grootschalig woningbouwproject, de Waalsprong, te realiseren.

- 2p **18** A: Welke visie op de gemeente als regio spreekt uit deze annexatie?
B: Verklaar je antwoord.

- 2p **19** Waarom is deze visie een ondersteuning van de annexatie van de Waalsprong-gemeenten door Nijmegen?

Enkele gegevens van een aantal gemeenten/gebieden in Zuid-Holland, 1993

Gemeenten	aantal inwoners op 1-1-93	percentage van de bevolking dat in Rotterdam werkt	percentage banen in de nijverheid/industrie
1 Groeikernen	129159	18,57	22,0
Capelle aan den IJssel	59057		
Spijkenisse	70102		
2 Waterweggebied	193100	9,28	27,7
3 Krimpen aan den IJssel	27661	13,24	34,0
4 Noordostrand	42016	10,56	24,6
5 Zuidostrand	81397	14,85	29,5
6 Voorne-Putten (excl. Spijkenisse)	77393	13,13	24,1
7 Dordrecht en omgeving	206907	4,75	33,3
8 Hoeksche Waard	67175	13,12	33,9
9 Alblasserwaard	67606	6,66	40,8
10 Krimpenerwaard	51006	4,96	40,5
11 Den Haag en omstreken	703947	0,67	13,0
12 Delft en omstreken	135087	2,09	21,6

vrij naar: *Statistisch jaarboek Rotterdam en Regio, 1996 en gegevens CBS*

Gebruik bron 11, de atlas en de bijlage (invulkaart van een gedeelte van Zuid-Holland) bij de vragen 20 tot en met 22.

Bij deze vragen vergelijk je gebieden en verschijnselen met elkaar en leg je relaties tussen die gebieden en verschijnselen.

Op grond van het ruimtelijk gedrag van mensen kun je functionele regio's afbakenen. Bijvoorbeeld: de functionele regio 'Rotterdam en omgeving' zou de stad Rotterdam als centrale kern hebben.

- 3p **20** A: Welk gegeven uit bron 11 kun je het beste gebruiken om te bepalen welke gebieden tot deze functionele regio behoren?
B: Verklaar je antwoord.

Let op: Bij het invullen van de bijlage (invulkaart van een gedeelte van Zuid-Holland) bij de vragen 21 en 22 dien je een potlood en een vlakgom te gebruiken.

Zo'n functionele regio kan op een kaart worden weergegeven. Je gaat nu, met behulp van het door jou gekozen kenmerk, bepalen welke gebieden van bron 11 wél en welke níét tot de functionele regio 'Rotterdam en omgeving' behoren.

- 3p **21** Deel de gebieden in vier gelijke grootteklassen in (gebruik ronde getallen voor de klassenindeling).

Geef door middel van een arcering per grootteklasse de gebieden aan op de invulkaart Zuid-Holland. Houd hierbij rekening met een juiste toepassing van de arcering, van laag tot hoog. Vergeet niet de legenda in te vullen.

Je kunt er van uitgaan dat alleen de hoogste drie klassen tot de functionele regio 'Rotterdam en omgeving' behoren. Je zou een functionele regio verwachten die, afgezien van de groeikernen, bestaat uit een vrijwel concentrische zone met Rotterdam als middelpunt.

Dit blijkt echter niet zo te zijn.

- 3p **22** A: Noem een gebied, net buiten de door jou afgebakende functionele regio 'Rotterdam en omgeving', waardoor een grote afwijking van de concentrische zonevorm is ontstaan.
B: Geef een verklaring voor die afwijking.

Gebruik de atlaskaarten 34-35, 51A en andere atlaskaarten bij de vragen 23 en 24.
 Bij deze vragen vergelijk je verschijnselen en gebieden met elkaar.

Op kaart 51A worden Middelburg en Goes als complementaire centra aangegeven.
 3p **23** □ A: Op welke soort voorziening zal deze complementariteit het meest waarschijnlijk betrekking hebben?

Kies één van de onderstaande voorzieningen:

- bouwmarkten (doe-het-zelfzaken)
- instellingen voor hoger beroeps onderwijs
- supermarkten
- weekmarkten

B: Verklaar je keuze.

Uit de kaarten 34-35, 51A en 76-77 is af te leiden dat de grenzen van verzorgingsgebieden en bestuurlijke grenzen, vooral op de hogere verzorgingsniveaus, niet samenvallen.

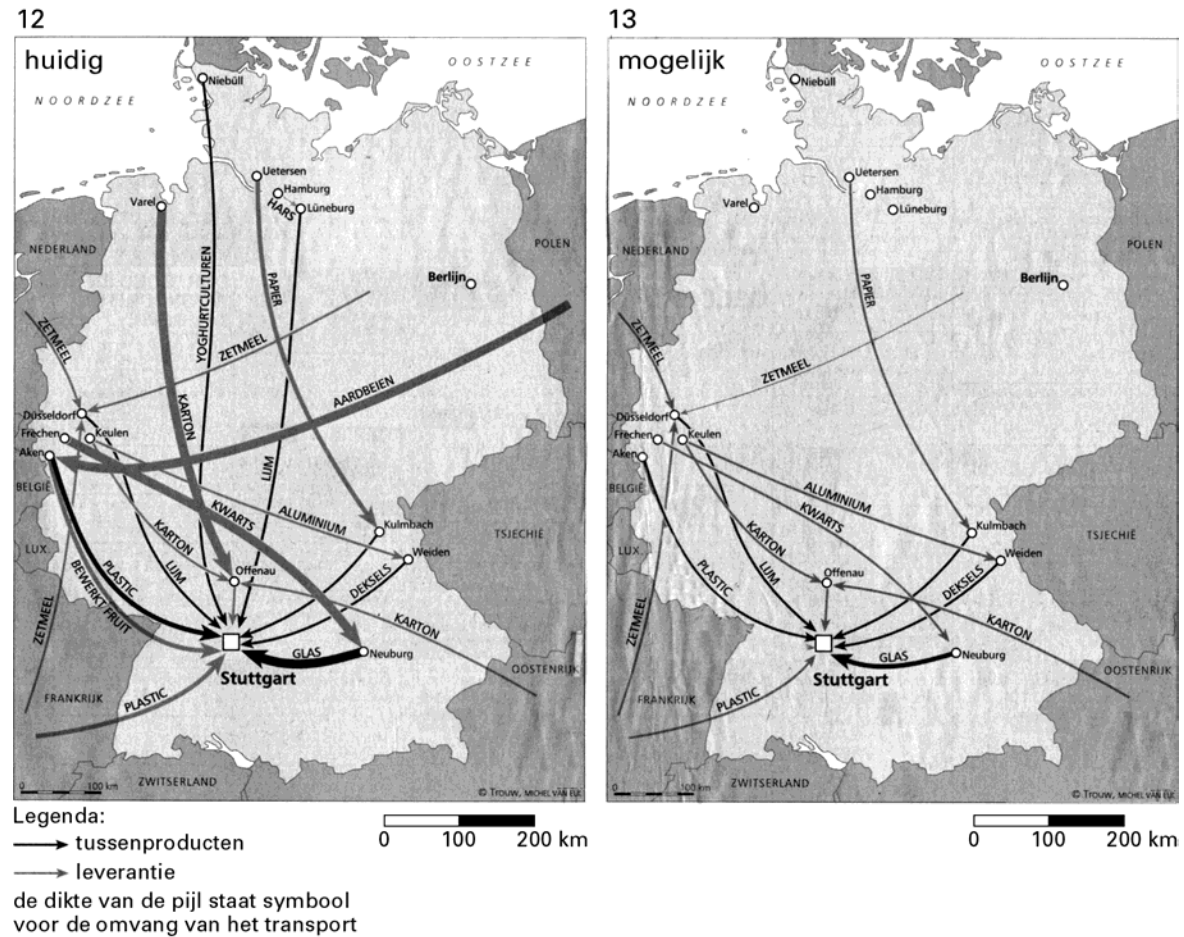
3p **24** □ A: Op welke plaats is het gebied Terneuzen-Sas van Gent voor het *primaire* verzorgingsniveau aangewezen?

B: Geef daarvoor de verklaring.

De vragen 25 tot en met 32 gaan over *Economie en politiek-ruimtelijke organisatie*.

bronnen 12
 en 13

Goederenstromen voor de productie van aardbeienyoghurt

bron: Steenhuis, P.H., in: Trouw 12-9-1998

Aardbeienyoghurt

Voor een bekertje aardbeienyoghurt hoef je niet ver te gaan; wat melk van de boer om de hoek, een paar vruchten van de teler een straat verder, een bakje en een klein aluminium dekseltje. Zou je denken. Maar uit onderzoek van het Duitse Wuppertal Instituut bleek dat voor een bekertje aardbeienyoghurt veel meer wordt gereisd dan nodig is.

De melk wordt niet van ver gehaald; even voorbij Stuttgart. Ook de suiker komt uit de omgeving. Maar de bacteriën die de melk in yoghurt omzetten, moeten uit Sleeswijk-Holstein komen. Het bekertje wordt in Beieren vervaardigd, gebruikmakend van grondstoffen uit Noordrijn-Westfalen. Ook het aluminium dekseltje reist van Nederrijn over Beieren naar Baden-Württemberg. In Polen blijken de aardbeien voor de yoghurt het beste te gedijen, ze worden in Aken verwerkt, voor

men ze in Stuttgart aan het bekertje toevoegt. Andere noodzakelijke grondstoffen worden uit Bad-Rappenau gehaald, uit Aalen, Keulen, Lüneburg, Varel en Ludwigsburg. Ook wordt er voor de vervaardiging van de yoghurt 7857 kilometer gereisd, per vrachtwagen. Omgerekend wordt er per bekertje met een inhoud van 150 gram 9,2 meter gereisd voor het in een Duitse supermarkt staat.

Nu kan men twisten over de vraag of negen meter veel is. Zeker is echter dat er aardbeien gekweekt worden in de omgeving van Stuttgart en dat de verpakkingsmaterialen ook uit de omgeving te halen zijn. Het Wuppertal Instituut toonde aan dat er vier keer minder gereden kan worden, zonder dat de prijs van de aardbeienyoghurt eronder lijdt.

bron: Steenhuis, P.H., in: Trouw 12-9-1998

Gebruik de bronnen 12, 13, 14 en de Basisstatistiek pagina 'Europa economie/werken/ levensomstandigheden' bij de vragen 25, 26 en 27.

Bij deze vragen vergelijk je verschijnselen en gebieden met elkaar en leg je relaties tussen gebieden.

Op de kaarten van bron 12 en 13 wordt de economische vervlechting van een aantal Europese landen weergegeven. Daarbij spelen economische en politieke relaties binnen en buiten de Europese Unie (EU) een rol.

De situatie in bron 13 heeft voordelen boven de situatie in bron 12, maar er zijn ook nadelen.

- 4p **25** A: Is de situatie in bron 13 vergeleken met die in bron 12 voordelig of nadelig voor onderstaande verschijnselen:

- 1 de sector wegtransport
- 2 de regionale economie van Stuttgart
- 3 het milieu op nationale schaal (Duitsland)
- 4 het milieu op regionale schaal (Stuttgart)

B: Beargumenteer elk van de vier bij A gemaakte keuzen.

In de relaties binnen de EU is er, in economisch opzicht, weinig verschil tussen de situatie van de bronnen 12 en 13.

- 2p **26** Leg dat uit met behulp van gegevens uit die bronnen.

Op de schaal van de toekomstige EU is de situatie in bron 13 veranderd ten opzichte van de situatie in bron 12.

Het gaat hier slechts om een potje aardbeien, maar toch ...

Vanuit Polen geredeneerd is het economisch en politiek gezien een verslechtering.

- 4p **27** A: Leg uit waarom er van een economische verslechtering voor Polen sprake is.
B: Leg uit waarom er van een politieke verslechtering voor Polen sprake is.

bron 15

'Tijdens de voorbereiding op de Economische en Monetaire Unie (opgericht op 1-1-1999) werden alle afzonderlijke lidstaten van de EU gedwongen besparingen uit te voeren en uitgaven voor investeringen, werkgelegenheidsprogramma's en sociale zekerheidssystemen te beperken. Met de toenemende economische integratie schijnen de verschillen tussen arm en rijk zich te verdiepen. Ontstaan er nieuwe grenzen in het Europa zonder grenzen?'

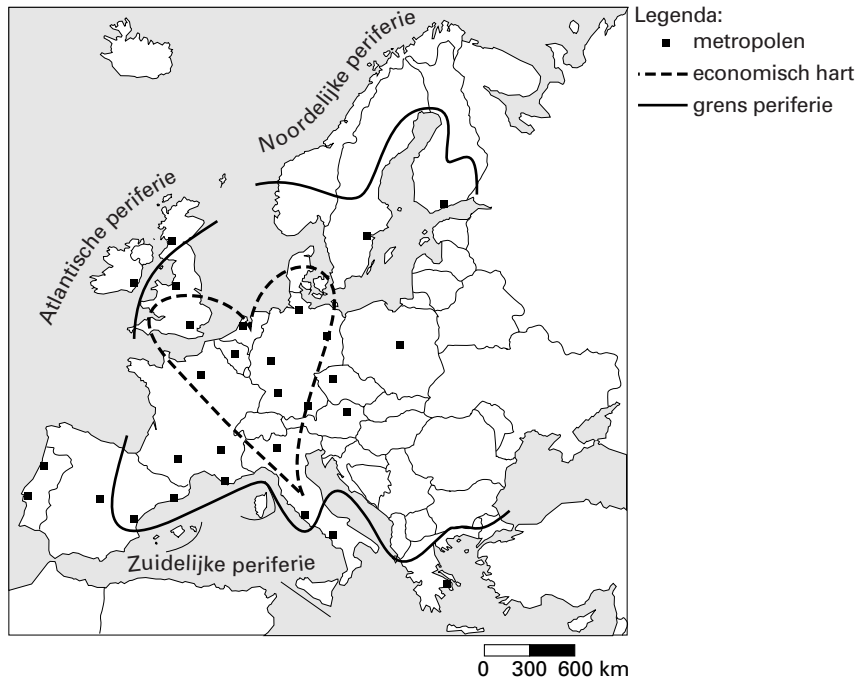
Gebruik bron 15 en de atlas.

Bij deze vraag vergelijk je verschijnselen en gebieden met elkaar.

- 3p **28** Leg met behulp van een atlaskaart uit dat vooral regio's zoals Andalusië (Spanje) en Calabria (Italië) nadelige gevolgen zullen ondervinden van het in bron 15 voorgestelde beleid van de nationale overheden.
Noteer bij je uitleg ook het gebruikte kaartnummer en/of de kaartletter.

bron 16

Centrum en periferie in de Europese Unie

vrij naar: Praxis Geographie nr. 10, 1997

Gebruik bron 16 en de atlas.

Bij deze vraag vergelijk je verschijnselen en gebieden met elkaar.

Vaak wordt er een verband gelegd tussen snelle bevolkingsgroei en werkloosheid. De werkloosheid in de staten van de zuidelijke periferie van de EU is hoger dan in de staten van de noordelijke en Atlantische periferie.

- 4p **29** Toets met behulp van de atlas de volgende hypothese:
De hogere werkloosheid in de landen van de zuidelijke periferie wordt onder andere veroorzaakt door de sterkere natuurlijke bevolkingsgroei (1993) in dat gebied.
Noteer je onderzoeksresultaten en de gebruikte kaartnummers/kaartletters.

Rijkste en armste regio's van de EU (BBP/hoofd in KKS, koopkrachtstandaard: koopkracht is per regio vergelijkbaar, 1993)

Regio's	Europa = 100	Rang-orde	Werkloosheid Europa = 100	Regio's	Europa = 100	Rang-orde	Werkloosheid Europa = 100
Hoogste 20				Laagste 20			
Hamburg (D)	189	1	59,4	Anatoliki Mak., Thraki (GR)	60	1	61,1
Brussel-Hoofdstad (B)	183	2	107,8	Galicia (E)	60	2	160,3
Île-de-France (F)	163	3	86,3	Thessalia (GR)	59	3	78,6
Darmstadt (D)	164	4	35,0	Algarve (P)	59	4	39,8
Luxemburg (L)	162	5	20,1	Andalucia (E)	58	5	290,5
Wenen (A)	161	6	--	Kreta (GR)	58	6	45,3
Oberbayern (D)	158	7	27,1	Brandenburg (D)	57	7	129,4
Bremen (D)	154	8	85,5	Ionia Nisia (GR)	56	8	44,7
Groot-Londen (GB)	144	9	131,2	Extremadura (E)	55	9	279,9
Stuttgart (D)	141	10	30,8	Dytiki Ellada (GR)	55	10	98,8
Antwerpen (B)	137	11	71,5	Sachsen-Anhalt (D)	54	11	145,3
Grampian (GB)	134	12	55,1	Sachsen (D)	54	12	125,9
Lombardia (I)	132	13	41,8	Thüringen (D)	52	13	139,3
Valle d'Aosta (I)	131	14	82,8	Mecklenburg-Vorpommern (D)	52	14	158,8
Karlsruhe (D)	127	15	36,3	Voreio Aigaio (GR)	50	15	100,8
Mittelfranken (D)	127	16	36,4	Centro (P)	49	16	28,3
Emilia-Romagna (I)	127	17	46,2	Ipeiros (GR)	47	17	111,1
Ahvenanmaa/land (FIN)	127	18	--	Madeira (P)	44	18	33,7
Salzburg (A)	125	19	--	Alentejo (P)	42	19	85,1
Trentino-Alto Adige (I)	125	20	32,7	Azoren (P)	42	20	40,4

vrij naar: Praxis Geographie, nr. 10, 1997

Gebruik de bronnen 16 en 17.

Bij deze vraag vergelijk je gebieden met elkaar.

Je zou verwachten dat bij de armste regio's uitsluitend regio's uit de periferie in bron 16 zouden worden genoemd. Dit is echter niet het geval.

- 3p **30** A: Welke regio's, volgens de indeling van bron 17, die niet in de periferie liggen, behoren toch tot de armste regio's van de EU?
B: Geef daarvoor de verklaring.

Gebruik bron 17.

Bij deze vraag vergelijk je verschijnselen en gebieden met elkaar.

Naast een hoge werkloosheid en een laag Bruto Binnenlands Product per persoon, hebben de armste regio's van de EU vaak nog andere gemeenschappelijke kenmerken.

- 4p **31** Noem twee van deze kenmerken. Gebruik de atlas en noteer per kenmerk de gebruikte kaartnummers en kaartletters.

Gebruik bron 17.

- 2p **32** Een aantal van de armste regio's kent toch een lage werkloosheid. Dit zijn Algarve (Zuid-Portugal), Ionia Nisia (eilanden in de Ionische Zee) en Kriti (Kreta). Geef – naast migratie – de verklaring voor de relatief lage werkloosheid in deze regio's.

Einde